

Tiedostojen ominaisuuksista

- **ls -l** tulostaa:

```
-rw-r--r--. 1 tt users 0 Mar 12 13:50 hauki
```

Normaali tiedosto (-)

Omistajalla luku- ja kirjoitusoikeudet (rw-)

Ryhmällä vain lukuoikeus (r--), samoin muilla (r--)

SELinux käytössä (.); voi olla myös + jos acl käytössä

Yksi inode

Omistaja tt, ryhmä users, koko 0 tavua

Tiedostojen ominaisuuksista

- **ls -l** tulostaa:

```
drwxr-xr-x 2 tt users 19 Mar 12 13:50 kala
```

Hakemisto, omistajalla kaikki oikeudet, ryhmällä ja muilla luku- ja suoritusoikeus. Hakemiston suoritusoikeus = oikeus lukea sen alla olevia tiedostoja, lukuoikeus = oikeus listata hakemiston sisältö (tiedostonimet)

Tiedostojen ominaisuuksista

- **ls -ld /tmp** tulostaa:

```
drwxrwxrwt 7 root root 140 Mar 12 13:17 /tmp
```

Hakemisto, kaikilla kaikki oikeudet mutta *sticky-bit* päällä: vain tiedoston omistaja (tai root) voi poistaa sen tai muuttaa sitä. Pieni t = sticky bit + execute bit, iso T = pelkkä sticky bit. Normaaleilla tiedostoilla sticky bitillä ei ole yleistä merkitystä.

Tiedostojen ominaisuuksista

- **ls -l** tulostaa:

```
lrwxrwxrwx 1 tt users 4 Mar 12 13:51 fish -> kala
```

Symbolinen linkki: viittaukset kohdistuvat nimettyyn tiedostoon, oikeudetkin tulevat sieltä, itse linkin oikeuksilla ei vaikutusta. Vain jotkin harvat komennot osaavat käsitellä itse linkkiä. Luonti: ln -s

Tiedostojen ominaisuuksista

```
ls -l
```

```
-rw-rw-r-- 2 tt tt 5 Mar 12 15:36 bird
```

```
-rw-rw-r-- 2 tt tt 5 Mar 12 15:36 lintu
```

```
ls -li
```

```
22544411 -rw-rw-r-- 2 tt tt 5 Mar 12 15:36 bird
```

```
22544411 -rw-rw-r-- 2 tt tt 5 Mar 12 15:36 lintu
```

"hard link": sama tiedosto, kaksi hakemistoentryä. Luonti: ln (ei -s:ää)

Tiedostojen ominaisuuksista

- **ls -l** tulostaa:

```
-rwsr-xr-x    1 root root          32096 Feb  8 2017 su
```

Normaali tiedosto, omistajalla kaikki oikeudet, ryhmällä ja muilla suoritus- ja lukuoikeus, *suid-bitti* päällä: ajettaessa suoritetaan tiedoston omistajan oikeuksilla (tässä root). Pieni s = suid + execute bitit päällä, iso S = pelkkä suid-bitti päällä. Ei yleistä merkitystä hakemistoille.

Tiedostojen ominaisuuksista

- **ls -l** tulostaa:

```
----x--s--x 1 root nobody 306360 Mar 1 2017 ssh-agent
```

Normaali tiedosto, kaikilla suoritusoikeus (eikä muuta), *sgid-bitti* päällä: suoritetaan tiedoston *ryhmän* oikeuksilla (tässä kuten suorittaja olisi nobody-ryhmässä). Hakemistolla *sgid-bitti* aiheuttaa sen oikeuksien periytymisen sen alle luotuihin tiedostoihin ja hakemistoihin.

Tiedostojen ominaisuuksista

- **ls -l** tulostaa:

```
brw-rw----- 1 root disk      8,  0 Mar  6 14:02 sda
crw-rw-rw-   1 root tty       5,  0 Mar  7 22:00 tty
prw-----   1 root root      0 Mar  6 14:02 fifo
srw-----   1 root root      0 Mar  6 14:02 control
```

Laitetiedostoja, putkia, soketteja... muitakin erikoistapauksia voi olla.
Laitetiedoston koon edellä pilkulla erotettuna laitetypin (ajurin) tunniste.

Tiedostojen aikaleimat

- mtime (modification time)

ls -lt [--full-time]

touch -m [-t [CC]YYMMDDhhmm[.ss]]

find ... -mtime ...

Tiedostojen aikaleimat

atime (access time)

ls -lu

touch -a ...

find ... -atime ...

Tiedostojen aikaleimat

- ctime (status change time, creation time)

ls -lc

find ... -ctime ...

Levy täyttyy: miksi

df

du [-s] dir... [| sort -n]

find dir -type f -mtime -1 -size +10000 -user tt

Levy täyttyy: miksi

```
ls -l | sort -k5n | tail
```

```
ls -s | grep /var
```

```
tail /var/log/syslog.log ...
```

Levy täyttyy, mitä tehdä

```
rm [-rf] ...
```

```
find . -mtime -1 -type f -size +10000 -exec gzip {} \;
```

```
tai ... -exec rm {} \;
```

```
find dir -size +10000 -user tt -print0 | xargs -0 gzip
```

Prosessilla auki olevaa tiedostoa ei pidä poistaa tappamatta prosessia ensin (lsof, fuser)!

Virtuaalisen kovalevyn lisäys

- Luodaan levyimage:
qemu-img create \$HOME/kone2b.img 2G
- Lisätään se virtuaalikoneeseen:
virsh attach-disk kone \$HOME/kone2b.img vdb
--persistent
- Joskus lisäksi --driver qemu --subdriver qcow2

Virtuaalisen kovalevyn lisäys 2

- Jos acpid toimii ja kyllin uusi kernel (Ubuntu 14.04 ainakin) ja levyohjaimena on virtio, uusi levy ilmestyy lennosta (hotplug), muuten virtuaalikone pitää bootata; tarkista: `dmesg, ls -l /dev/vdb`
- Poisto: `virsh detach-disk kone1 vdb [--live|--config|...]`

Uuden levyn käyttöönotto

- Levyn voi (ei ole pakko) partitioida:

`fdisk /dev/vdb # tai`

`parted /dev/vdb`

Uuden levyn käyttöönotto 2

- Tiedostojärjestelmän luonti, esim:

```
mkfs -t ext4 -i 8096 /dev/vdb1
```

ellei partitioitu:

```
mkfs -t ext4 /dev/vdb
```

mkfs optioita

- -t tiedostojärjestelmätyyppi, esim. ext4, xfs, jfs
vaatii yleensä tyyppikohtaisen lisäpaketin,
esim xfsprogs, jfstools
- tyyppikohtaiset man-sivut: man mkfs.ext4 jne

mkfs optioita

- -m reserved-percentage: kuinka monta prosenttia varataan superuserille (oletus 5%); säädettävissä jälkeinpäin komennolla tune2fs
- -i bytes-per-inode: montako tavua per inode, rajaa montako tiedostoa voidaan luoda (oletus 4096, suureнна jos paljon pieniä tiedostoja)

Uuden levyn käyttöönotto 3

- Valitse mount point; jos olemassaoleva, data siirrettävä ja niin, ettei sitä siirron aikaan käytetä (jos mahdollista; ellei, esim. /usr, bootti mahdollisimman pian).

Uuden levyn käyttöönotto 4

- Esim. uudesta levystä /home:
  - *ensin käyttäjät ulos!*
  - `mv /home /oldhome`
  - `mkdir /home`
  - `mount /dev/vdb1 /home`
  - `mv /oldhome/* /home && rmdir /oldhome`

/etc/fstab

Jotta uusi levy tulisi käyttöön automaattisesti bootin jälkeen, se pitää lisätä /etc/fstabiin:

```
# laite      polku tyyppi optiot  dump_freq fsck_pass
/dev/vdb1 /home ext4 defaults 0          2
```

/etc/fstab 2

Optiot kuten mount-komennessa -o ...

dump_freq nykyisin aina 0

fsck_pass tarkistusjärjestys bootissa, 0=ei tarkisteta

yleensä root (/) 1, loput 2, cd:t yms 0

mount optioita 1

- a [-O] # kaikki fstabissa määritellyt (paitsi...)
- r | --readonly
- w | --rw
- U uuid

mount optioita 2

-t types

-B | --bind

-R | --rbind

mount options 3

-o ... (no-)

atime, noatime, diratime, relatime, strictatime

async, sync

auto

mount optioita 4

noexec, nosuid, nodev

group, owner, users

remount # halutaan vain vaihtaa optioita

ro, rw # vrt. -r, -w